

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA
Kogukonnahariduse ja huvitegevuse õppekava

Kätlin Mattis

**ADAVERE VABA AJA KESKUSE HUVITEGEVUSE KORRALDAMINE JA
JUHENDAMINE**

Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Agda Grahv, MA, pedagoogika
õpetaja

Kaitsmisele lubatud.....

Viljandi 2022

SISUKORD	
SISSEJUHATUS	3
TÖÖS KASUTATAVAD MÕISTED	5
1. VABA AJA KESKUSED KUI VÕIMALUS NOORSOOTÖÖKS	6
1.1 Vaba Aja Keskuste tutvustus	6
1.2 Adavere Vaba Aja Keskuse taust	7
2. II POOLAASTA KOOLIVAHEAEGADE TEGEVUSTE KAVANDAMINE	12
2.1 Ideekorje ehk noorte ettepanekud ühisürituseks	14
2.2 Vastlapäev	15
2.3 Külaline: näiteringi juhendaja Ave Paluoja	15
2.4 Ühisürituse ettevalmistused	16
2.5 II ja III kooliastme õppekohtade ühine üritus Adavere Vaba Aja Keskuses	16
2.6 Külaline: discgolfi harrastaja Janel Palm	17
2.7 Digipädevuste täiendamine	18
2.8 Põltsamaa Kuningamäe Spordi- ja Vabaajakeskus Discgolfi pargi külastamine	18
2.9 Volbri ürituse ettevalmistused ja heakorratööd	19
2.10 Volbri üritus	19
3. REFLEKSIOON	21
KOKKUVÕTE	24
KASUTATUD KIRJANDUS	26
LISAD	29
Lisa 1. Intervjuu küsimused	29
Lisa 2. Adavere noorte koostatud kutse külalistele	31
Lisa 3. Vastlapäeva plakat	32
Lisa 4. Plakat	33
Lisa 5. Tagasiside ringide kirjeldused	34
Lisa 6. Plakat	35
Lisa 7. Plakat	36
Lisa 8. Plakat	37
Lisa 10. Noorte koostatud kevad vaheaegade ürituste kavad	38
Lisa 10. Volbri viktoriin	39
Lisa 11. Pildid üritustest	40
SUMMARY	41
Lihthitsents	43

SISSEJUHATUS

Noortevaldkonna üldeesmärk on “Noore avarad arenguvõimalused, turvatunne ja kindel tugi loovad Eestit, mida noor tahab edasi viia” ning noorsootöö peamine korraldaja on kohalik omavalitsus (Noortevaldkonna arengukava 2021–2035, lk 2-8). Mida sisukamad ja noortele väljakutset pakkuvad võimalused oma aja organiseerimiseks, seda rohkem on võimalik toetada noore inimese ennast juhtivat arengut. Vaba aja keskused on üks võimalus noortele vaba aja veetmiseks. Üle seitsme kümne tuhande noore osaleb noorsootöös ning oluline on, et lähtutakse noorte vajadusest (ENTK 2020).

Asusin tööle 2019 aasta oktoobris MTÜ Adavere Mõisa Seltsi noorsootöötajana. Minu ametijuhendis oli kirjas, et tööülesanneteks on Adavere noortele töö- ja puhkelaagri korraldamine, huviringi korraldamine ja juhendamine, vaba aja sisustamine Vaba Aja Keskuses ning erinevate ürituste korraldamine ja läbiviimine.

Minu üheks tööülesandeks oli noorte vaba aja sisustamine, ürituste korraldamine ning läbiviimine. Et noorte ootustele ja huvidele vastava noorsootöö korraldamine õnnestub kõige paremini noori ise enda ootusi väljendama julgustades ning neid kogu tegevusprotsessi - alates planeerimisest kuni tehtu mõtestamiseni, uurisin oma seminaritöös intervjuude abil Adavere Vaba Aja Keskust külastavate noorte ootusi keskuse tegevuste osas (Mattis, 2021). Uurimuse tulemuste põhjal kirjutasin loov-praktilise lõputöö, **mille eesmärk** on pakkuda noortele võimalus omaalgatuseks -ja osaluseks kevadiste koolivaheaegade sisustamiseks erinevate sündmustega.

Selle eesmärgi täitmiseks lähtusin oma seminaritöö tulemustest ja arvestades ning kaasates sihtgrupi huve (Noorsootöötaja kutsestandard tase 6. s.a. B. 2.1), mille põhjal aitasin noortel kava koostada ja vajadusel läbi viia.

Loov- praktiline lõputöö koosneb sissejuhatusest, kahest peatükist, refleksioonist ja kokkuvõttest. Esimeses peatükis annan ülevaate Eesti Vaba Aja Keskustest ja võimalustest noorsootöök, keskendudes pikemalt Adavere Vaba Aja Keskusele kasutades andmekogumismeetodina intervjuusid. Teises peatükki toon välja teise poolaasta vaheaegade kavad ja kirjeldused igapäeva tegevuste kohta, lisaks noorte igapäevaste

tagasiside ringide kokkuvõtted. Refleksiooni käsitlevas peatükis võtan aluseks noorsootöötaja tase 6 kutsestandardi kompetentsid, millest oma loov- praktilises lõputöös lähtun.

TÖÖS KASUTATAVAD MÕISTED

1. **MTÜ Adavere Mõisa Selts/Vaba Aja Keskus edaspidi MTÜ AMS** - on selts mis loob kogukonnale mitmekülgeid võimalusi Adaveres vaba aja sisustamiseks, ning läbi selle uuenduslikke kogemusi ja teadmisi (adaveremoisaselts. s.a).
2. **Juhendamine** - juhtnööre andma, nõu andes suunama (EKI 2018 *sub* juhendama), seega juhendatud huvitegevus on noorele juhtnööre andma selleks, et toimuks tema mitmekülgne areng.
3. **Korraldamine** - on millegi ettevalmistamine, või selle ellu viimine, seega koolivaheaja tegevuste korraldamine on tegevuste ettevalmistamine ja ellu viimine (EKI 2018 *sub* korraldama).
4. **Huvitegevus** - on juhendatud tegevus, kus noor saab vaba tahte alusel mitmekülgset arengut, lähtudes oma huvidest (Juhendmaterjal... 2020).
5. **Mitteformaalne õpe** - eesmärgistatud õppimine väljaspool kooli keskkonda, kus eesmärgid on seatud lähtuvalt õppija huvidest ja tegevused toimuvad paindlikkus keskkonnas ning vabatahtlik (EKI 2018 *sub* mitteformaalne).

1. VABA AJA KESKUSED KUI VÕIMALUS NOORSOOTÖÖKS

Esimeses peatükis käsitlen Vaba Aja Keskuses mõistet ja selgitan lahti Vaba Aja Keskuste struktuuri. Esmalt toon välja erinevate Eesti Vaba Aja Keskuste põhitegevused.

Keskendun oma töös Põltsamaa valla noorsootööle. Põltsamaa valla statistika noorsootöö valdkonnas on pigem hea määratud on teenusetase kaheksa punkti üheksast. Eraldi on välja toodud osalus aktiivsus huvihariduses, kus on noortelt küsitud rahulolu huvitegevuse kohta koolides määratud on teenusetase kolm punkti kolmest. (minuomavalitsus, *s.a.*)

Puudub info noortekeskustes ja Vaba Aja Keskuste aktiivse osaluse kohta, ning vajab see edaspidi uurimist. Samas on toodud, et noortekeskuste kättesaadavus ja mitmekülgsed tegevuste pakkumine noortele on väga hea. (minuomavalitsus, *s.a.*)

1.1 Vaba Aja Keskuste tutvustus

Noorsootööd koordineerib kohalik omavalitsus, kes juhendab munitsipaalomandis olevaid noorsootöö asutusi. Kohalik omavalitsus (edaspidi KOV) koostab noorsootöö alusdokumendid oma allaasutustele. (Noorte heaks, *s.a.*)

Noortekeskuseid rahastatakse kas KOV eelarvest või projektide abil (Noorsootöö õpik, lk 167). MTÜ AMS Vaba Aja Keskuses tuleb mingi osas rahastusest vallast ning osaliselt projektide rahastusest. Noortekeskused on kohad, kuhu tulevad noored omal initsiatiivil ning saavad keskuses suhelda noorsootöötajaga, saavad töötajalt tuge neile arendavas keskkonnas. (Noorsootöö õpik, lk 178).

Pirita Vaba Aja Keskuse eesmärk on kogukonnale tegevuste pakkumine ja noorsootöö koordineerimine. Eriliseks teeb Pirita Vaba Aja Keskuse see, et seal tegeletakse sotsiaalvaldkonna küsimustega. Pirita Vaba Aja Keskuse allasutused on Kosel, Mähel ja Pirital (Pirita VAK, *s.a.*).

Pärnu vaba aja keskuses on meelelahutuskeskus, mis pakub erinevaid teenuseid igale eagrupile, toimuvad üritused ja avatud on näki kohvik (Okok, *s. a.*). Lisaks on Pärnus noorte Vabaajakeskus mille töö toimub Audrus ja Pärnus (Vabaajakeskus, *s.a.*).

Nõmme vaba aja keskuses toimuvad huviringid ja on võimalik avatud ruumis aega sisustada. Nõmme vaba aja keskuse alla kuuluvad päevakeskus, noortekeskused ning mängutuba lastele ja erivajadustega inimestele (Nõmme, s. a).

Aseri Vabaajakeskuse põhimääruses on välja toodud ülesanded ja kohustused milles ei jää märkamatuks suur spordi osakaal ning üheks kohustuseks on valla esindamine spordis (Aseri vabaajakeskuse... 2018 § 6, 2lg)

Kilingi-Nõmme Vabaajakeskus on avatud väikelastele, noortele, täiskasvanutele ja eakatele vaba aja veetmiseks, huvitegevuseks ning muudest tegevustest puhkamiseks. Veel on Vabaajakeskus kokkusaamiskohaks mitmetele huviringidele ja klubidele (Kivake, s.a).

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskus põhieesmärgiks on korraldada kultuuri-, spordi ja noorsootööd ja tervisedendust. Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuse haldusalasse kuuluvad Luunja noortekeskus, Lohkva noortekeskus, Kavastu noortekeskus, Luunja Keskkooli võimla (õppetöö välisel ajal) ning Luunja laululava (Luunjakultuur, s.a).

Sarnasused kõigis vaba aja keskustes on see, et tegevused on suunatud kogu kohalikule kogukonnale. Kus saab koos aega veeta, võtta osa erinevatest huviringides ja üritustest.

Erinevates lõikudes nimetatud Vaba Aja Keskused on leitavad googlest ja omavad interneti lehekülge. Teised keskused on olemas krediidiinfos ja osad nendest on loonud oma kinnised facebooki lehed, mis on info jagamiseks vaid kogukonna liikmetele.

1.2 Adavere Vaba Aja Keskuse taust

MTÜ AMS-il on loomata visioon ja missioon, kuid kodulehel oleva info alusel on MTÜ AMS ülesandeks piirkonna elanikele vabahariduse võimaluste loomine, huviringide töö korraldamine, rahvakultuuri traditsioonide säilitamine ja elustamine, kultuuriürituste korraldamine, aktiivse ja ettevõtliku mõttelaadi propageerimine valla elanike hulgas.

Oma eesmärkide saavutamiseks on MTÜ AMS korraldanud huviringide tööd näiteks naisansambel, eakate jututuba, beebikool, käsitöö ja 4H klubi. Samuti on korraldatud Adavere piirkonna elanikele mitmeid kultuuriüritusi näiteks perepäev, jüripäev, jaanipäev, kontserdid, etendused jne, mida on korraldatud koostöös Adavere Põhikooli ja lasteaiaiga. Traditsiooniliselt korraldab MTÜ AMS lastele suviseid töö- ja puhkelaagreid. Koostööd tehakse teiste seltside ja vallavalitsusega ning kaasatakse aktiivselt tegevusse Adavere inimesi. MTÜ AMSi on plaan jätkata ürituste ja lastelaagri korraldamist ning pööratakse pidevat tähelepanu Adavere heakorrale aidates kaasa nõrkuste likvideerimisele. Rahaliselt toetab MTÜ AMSi tegevust Põltsamaa Vallavalitsus, lisaks taotletakse lisaraha erinevatest fondidest ja programmidest (adaveremoisasetl. s.a).

Intervjueerisin ühte MTÜ AMS loojatest Merle Karuksit ja praegust MTÜ AMS ja Vaba Aja Keskuse (edaspidi VAK) juhatajat Evi Rohtlat. Evi Rohtla juhib MTÜ AMSi ja VAKi alates 2006. aasta septembrist.

MTÜ loomise ettepaneku tegi Ülar Kohari, kes oli sel hetkel Adavere Põhikooli direktor. Ülari Kohari arvates oli see kogukonnale vajalik ning õige aeg oli MTÜ loomiseks. Nii loodi MTÜ AMS 24. novembril 2003.aastal. MTÜ AMS eestvedajateks ja loojateks olid Ülar Kohari soovitusel vabatahtlikult Merle Karuks, Terje Õunapuu, Esta Leppik, Tiia Lants ja Liia Aun. MTÜ AMS on loodi kogukonnale, noortele, kultuuri ürituste korraldamiseks ja lihtsalt vaba aja veetmiseks.

Kogukonna ja MTÜ AMS eestvedajate ettepanekul loodi 2006. aastal VAK, sest olid olemas ruumid, kus kogukonna inimesed saaksid koos käia ja vaba aega veeta. Algselt asus VAK Adavere endistes lasteaia ruumides. Täna asub MTÜ AMS ja VAK Adavere mõisahäärberis. Mõisahäärberis on tegutsenud tänaseks juba neli aastat. MTÜ AMS ja VAK on juriidiliselt üks asutus ehk MTÜ AMS. Evi Rohtla sõnas, et *võib öelda, et see on asukoha nimi, sest juriidiliselt ei eksisteeri VAKi.*

Praegune juhataja selgitusel on VAKi roll aastatega samaks jäänud, aga viimasel kahel aastal on muutunud osalus, eriti just noorte osalemine.

Evi Rohtla arvates on noorte keskuse külastamise aktiivsusele oma jälje jätnud COVID-19 ja distantsõpe. Täiskasvanute puhul toob E. Rohtla välja, et just pensionieelikud, pensionärid ja need täiskasvanud, kel vabam töögraafik, on endiselt aktiivsed osalejad. Nende aktiivsete osalejate ettepanekul alustas 2022. aasta jaanuarist tegevust “Kesknädala klubi”, kus käiakse koos kord nädalas ehk kolmapäeval ning on tehtud juba talguid

Adaveres, tantsitakse ja lauldakse koos, käiakse väljasõitudel, kutsutakse endale erinevaid külalisi jne. Intervjueeritav toob välja, et pensioni eelikuid ja pensionäre on lihtsam saada kodust välja osalema erinevates tegevustes, kui lapsi ja noori.

Merle Karuks sõnul on muutunud see, et algselt korraldasid üritusi kohalikud noored, kes õppisid tol ajal ülikoolis. Nende eestvedajaks oli Terje Õunapuu. See toimus päris hästi mitu head aastat, aga siis hakkasid noored peresid looma ja ei tahtnud enam pere kõrvalt seda teha. Selle tõttu oli vaja MTÜ AMS palgal olevat inimest, mitte vabatahtlikkuse alusel tegelevat töötajat. Ettepanek tehti Evi Rohtlale.

Evi Rohtla intervjuust selgus, et VAK tegevused on enamasti samaks jäänud, kuid osalejate arv on langenud. Kui VAK 2006.a. alustas oma tegevust, siis korraldati kolm korda aastas rahvapidusid. Need toimusid sügisel, aastavahetusel ja kevadel, kus oli alati kohale kutsutud ansambel. Viimane aastavahetuse pidu toimus 2009.a. Aastavahetuse ürituste lõpetamise põhjenduseks tõi E. Rohtla materiaalse mure, kus ansambli tellimine on väga kulukas eriti just aastavahetustel ning ka peoliste hulk jäi iga aastaga järjest väiksemaks.

VAK algsed traditsioonid ja tegevused olid erinevad töötoad, volbripäeva üritus, jüriöö jooks, beebikool, naisansambel, lastetants, “Teeme ära!” talgud mida korraldati koos kooliperega, eakate jututuba ning laste ja noort töö- ja puhkelaager. Algsetest traditsioonidest ja tegevustest on tänaseks allesjäänud eakate jututuba, “Teeme ära!” talgud ning noorte töö- ja puhkelaager. Juurde on tulnud naiste rahvatants ja noortebänd. Merle Karuks lisas, et *kui on näha kogukonna eripära ning mingid traditsioonid ei toimi enam nii nagu algselt või ei võeta neid omaks, siis tuleb neid muuta või kaasajastada.*

VAKis on töötanud erinevaid inimesi näiteks Nele Kaev, kes juhendas beebikooli ja naisansamblit ja Inga Reinmaa tegi lasteaialastele laste tantsu. Praegu töötavad Karin Uusküla, kes juhendab naiste rahvatantsu, Heiki Rosin on noortebändi juhendaja, noorte töö- ja puhkelaagri kasvatajad, kes töötavad projektide raames, mina olen noorsootöötaja ja Evi Rohtla juhendab 4H ringi, see on noori ühendav ja maaelu edendav organisatsioon. Töötajate töö ülesanneteks oli ja on oma ringi juhendamine, läbiviimine, korraldamine jne, vastavalt ametikohale ja töölepingule.

Intervjueeritavate jutust selgub, et MTÜ AMSi algne eesmärk oli korraldada erinevaid üritusi ja lastelaagreid, teatrikülastusi ning korraldati pidusid, mille eestvedajateks oli grupp kohalike noori. Praegune eesmärk on samuti erinevate ürituste korraldamine, kuid juurde on lisandunud erinevate töötubade.-, huviringide.- koosolekute korraldamine ning

ruumide rentimine. Nüüdseks on osaletud kaks aastat ka “Unustatud mõisate” mängus millega samuti on plaan jätkata sõnas Evi Rohtla.

VAK sihtrühmaks on kõik vanuserühmad ehk alustades beebidest ning lõpetades pensionäridega. Tänapäevaks on beebide rühm välja jäänud juhendaja puuduse tõttu.

Parimatel aegadel külastasid noored VAKi rohkem. Oli õhtuid kus noori oli korraga umbes 30 Vaba Aja Keskuses aga tuli vahel ette ka selliseid õhtuid, kui ei olnud mitte ühtegi noort.

Algselt külastasid Vaba Aja Keskust rohkem noored, tänapäevaks osalevad VAK tegevustes pensionieelikud, pensionärid ja pered kui korraldame perepäevi. Viimased üritused on kahjuks COVID-19 tõttu nurjunud.

Nii algusaastatel kui ka praegu on suunatud üritused ikkagi kogu sihtrühmale ehk kogu kogukonnale. Noorte puhul võib juhtuda, et kedagi ei tule kohale, seega proovime rohkem koostööd teha kogu kooliperega, näiteks oleme sisustanud noorte vahetunde.

Mõlemad intervjuueeritavad rääkisid, et noori on vaja suunata ise tegutsemisele, siis on lootust, et noored hakkavad ise rohkem uuesti panustama.

Evi Rohtla kõneles, et *kui noored õpivad Adavere Põhikoolis, siis õpingute ajal kuigi palju osaletakse VAK tegemistes, kuid peale kooli lõpetamist enam ei tulda*. Noored annavad pigem kriitikat tehtud tööle, ise aktiivsust näitamata ning seetõttu ei tee nad ise ettepanekuid, mida võiks teisiti korraldada. Kui tehakse ettepanekuid siis jääb puudu noortest, kes osa võtaks ja ressursse samuti. Noortele oleme välja pakkunud rahastuse saamiseks idee kirjutada koos mõni projekt, kuid E. Rohtla sõnul *noored ei viitsi ja/või ei soovi koostööd teha*.

Noorte põnevamad/paremad üritused/ettevõtmised VAKi algusaastatel olid põhjaliku eeskavaga rahvarohked üritused. Tänapäevaks üritused on olnud kokandusalased, erinevad laagrid ja laagrielu korraldamine mängude näol. Lisaks väljasõidud ning ööbimine VAKis. Algusaastate kohta ei osanud Merle Karuks välja tuua otseselt noortega seotud probleeme. *Pigem oli kogukonna eripäraks see, et Adavere kogukonnas on aastate jooksul pidevalt toimunud sisse- ja väljarändeid, mis muutis ja muudavad ka praegu kogukonna lahku hoidvaks*.

Evi Rohtla sõnas, et *viimastel aastatel on suurimad probleemid on olnud noortega seoses enamasti noorte omavahelised kiskumised*. Või kui oleme teinud ööbimist VAKis, siis kokkulepetest kinnipidamine, suurimaks mureks on intervjuueeritava arvates noorte ropendamine.

Kogukonna probleemi ei saa kahjuks ise kuidagi muuta, sõnas Merle Karuks. Intervjueeritavad rääkisid, et noortega on koostööd proovitud parandada sekkumise ja reageerimisega, et olukord saaks kiire lahenduse. Oleme proovinud leida erinevaid kompromisse. E. Rohtla rääkis, et on kutsutud külla ka erinevaid spetsialiste, et välja selgitada probleemide põhjuseid. Praegu on kitsaskohad noortega töötamisel just huvi puudumine tegevustes osalemisel ning digimaailm on suur mõjutaja.

Ideaalis saaks neid lahendada võibolla sellega, et teha rohkem koostööd kodudega ning märgata noori rohkem nende muredega. Võibolla saaks peredega koos rohkem midagi teha, et noor tuleks kodust välja. Noorsootöö põhimõtetes aga on välja toodud, et digimaailmas on palju võimalusi, kuidas noori kaasata noorsootöösse, ning tegevused ja üritused VAKis peavad olema noortele meelepärane (Noorte heaks, 2021).

Noori oleme kaasanud sellega, et nad saavad ise korraldada tegevusi. Alustanud oleme mängulistest tegevustest ning hiljem saavad noored juba ise panustada suurema omaalgatusliku ürituste välja mõtlemise ja korraldamisega. Kahel aastal on noored olnud “Unustatud Mõisate” mängu noorgiided, mis on neile endile väga meeldinud ning sellega ka jätkame. Noorte endi ettepanekud on põhiliselt, et saaks teha ööbimist mõisahäärberis, playback ning väljasõidud.

Evi Rohtla näeb, *noorte ootustele osaleda VAKi tegevustes hetkel seda, et nende jaoks on oluline soe tuba, wifi olemasolu ja ärge segage mind. See jääb silma just vanemate noorte puhul. Samas noortekeskuse hea tava toob välja, et keskkond peab olema meeldiv ning arendav (Noortekeskuse...2018).*

Praegused suurimad kordaminekud MTÜ AMSil ja VAKil on see, et saame vallalt lepinguga rahalist toetust. Mõisahäärber pakub paremaid võimalusi ja ruume ning saame osaleda mõisa mängus, et tutvustada oma mõisa teistele. Kogukonna inimeste ettepanekul tekkinud “Kesknädala klubi” kokkusaamised, majanaabritega ja teiste MTÜ-dega hea koostööd, naiste rahvatantsu rühma kooskäimine ning erinevate projektide toetused.

Praegune juhataja leiab, et edaspidi peaks võibolla rohkem rakendama kohalikku potentsiaali. Samuti peaks rohkem oma kohustusi delegeerima teistele, et kordaminekud veel paremini õnnestu.

2. II POOLAASTA KOOLIVAHEAEGADE TEGEVUSTE KAVANDAMINE

Teises peatükis tutvustan, kuidas toimus koolivaheaegade tegevuste kavandamine minu seminaritöö tulemuste põhjal. Kava koostamisel arvestasin noorte ootustega, mida noored ise olid mulle intervjuudes vastanud ning lähtusin noorsootöö põhimõtetest.

Tabelis kajastan koolivaheaegade tegevuste kavasid.

25.veebruar - 4.märts 2022a. koolivaheaja kava:

Kuupäev	Teema	Vajalikud töövahendid	Tegevused
25.02 Kell 12.00 - 16.00 (2x -15 min paus)	Ideekorje ehk noorte ettepanekud ühisürituseks.	Kirjutusvahendid, paberid, lauamäng, arvuti	Lauamäng "Unistuste agentuur", meeskondade moodustamine, esitlevad oma ideid teistele, ürituse kava koostamine, IT valdkond- kutse, plakat canvas teha.
01.03 Kell 12.00 - 16.00	Vastlapäev	Nöör, nõöbid, veebis kuldvillak, arvuti, projektor, kelgud, vastlasupp ja kukkel	Tutvume vastlapäeva kommetega, meisterdame nõöbi vurre, kuldvillak, kelgutamine, tradisiooniline söök.
02.03 Kell 14.00 - 16.00	Külaline: näiteringi juhendaja Ave Paluoja	Lauad, toolid, kirjutusvahendid, paberid	Töötuba
03.03 Kell 12.00 - 17.00 (2x - 15min paus)	Ühisürituse ettevalmistused	Kaunistused, toolid, muusika, mängud	Saali kaunistamine, toolide paigutamine, muusika tehnika ülespanek, mängude vahendite valmis panek, läbi mängimine, toidu valmistamine.
04.03 Kell 14.00 - 18.00	II ja III kooliastme õppekohtade ühine üritus Adavere Vaba	TPN, TLN, TAN (õppekohtade tegusad noored),	Ürituse läbiviimine, mängud. Laua katmine.

Kell 17.30 - 18.15 tagasiside ring	Aja Keskuses	tunnetekaardid - erinevad emotsioonid ja tunded	Tagasiside ring korraldus meeskonna noortega.
---------------------------------------	--------------	--	--

25.aprill - 29.aprill 2022a. koolivaheaja kava:

Kuupäev	Teema	Vajalikud töövahendid	Tegevused
25.04 Kell 12.00 - 16.00 (2x - 15min paus)	Külaline: discgolfi harrastaja Janel Palm	Discgolfi korvid ja kettad	Külaline tutvustab discgolfi ning näitab ette põhi võtted, harjutamine.
26.04 Kell 12.00 - 16.00 (2x - 15min paus)	Digipädevuste täiendamine	Nutiseadmed (arvuti, telefon, tahvelarvuti), internet, projektor	Internetiohutus - veebimäng, “Actionbound” apiga tutvumine ja matka koostamine volbriks, volbri ürituse plakat.
27.04 Kell 12.00 - 18.00 (pausid vastavalt vajadusele)	Põltsamaa Kuningamäe Spordi- ja Vabaajakeskus Discgolfi pargi külastamine	Auto, discgolfi kettad, söök, jook.	Sõitmine Põltsamaa Kuningamäele, discgolfi mängimine, piknik.
28.04 Kell 13.00 - 17.00	Volbri ürituse ettevalmistused ja heakorratööd	Kirjutusvahendid, paber, kindad, rehad, aiakäru.	Ettevalmistused järgmiseks päevaks, lõkke materjali kokku kogumine.
29.04 Kell 16.00 - 19.00 Kell 18.30 - 19.15 tagasiside ring	Volbri üritus	Muusika, võistlus vahendid, Häälestus- ja tagasisidekaardid	Räägime mis on volbriöö, võistlused, viktoriin, tantsimine. Tagasiside ring noortega.

Oma loov- praktilises lõputöös lähtusin noorsootöö põhimõtetest. Tegin tegevusi koos noortega ja noorte heaks, küsides noortelt endilt ja lasin neil ise otsustada ja proovida. Lõin tingimused noortel oma oskuste arendamiseks lähtuvalt nende huvidest. Koolivaheaegade tegevustes said noored ise algetada ja läbi teha tegevusi oma vabal tahtel ja initsiatiivil. Kõigil MTÜ AMS-i külastavatel noortel olid koolivaheaja kava koostamisel võrdsed õigused ja kõiki kohtlesime sallivalt ja partnerluse põhimõtetel. (Noorte heaks, 2021)

2.1 Ideekorje ehk noorte ettepanekud ühisürituseks

Esimene kohtumine Adavere noortega toimus 25.veeb. Kohal oli viis noort. Mängisime uut lauamängu “Unistuse Agentuur”. Lauamängu mängimise eesmärk oli, et noored saaksid oma loovust näidata ürituse planeerimise ja korralduse osas. Mäng meeldis noortele väga. Seda oli näha sellest, et nad ei tahtnud mängu mängimist lõpetada ning sattusid sellest hasarti.

Peale lauamängu mängimist hakkasime planeerima ürituse tegevusi ja kava kokku panema. Ideid tuli päris palju. Valituks osutusid: giidi tuur mõisahäärberis, tutvumis- ja seltskonnamängud, Põltsamaa valla teemaline kuldvillak, snäkilaud, playback ja väike disko päeva lõpetuseks.

Iga noore kohustus oli vastutab kindla tegevuse eest. Samuti soovisid noored külalistele pakkuda enda valmistatud snäkke seega mahutasime enda neljapäevasesse ajakavasse ka koos toidu valmistamise. Toidu valmistamiseks koostasime nimekirja mida me soovime külalistele pakkuda ning mida selle valmistamiseks vajame.

Arutasime ka seda noortega, et mida järgmisel kohtumisel ehk vastlapäeva koos teeme. Sooviti rohkem teada saada vastlapäeva kommetes ja traditsioonidest, kindel ootus oli, et saaks vastlaliugu lasta ning veel midagi toredat koos teha.

Tutvustasin noortele “Canva” programmi, mille käigus juhendasin neid, et kuidas teha plakatit ning päeva lõpetuseks valmis Vastlapäeva plakat ning õppekohtade ühisürituse kutse.

Esimene kohtumine õnnestus hästi, kuna noored hakkasid ise väga innukalt koheselt toimetama ja kaasa tegema.

2.2 Vastlapäev

Järgmine kohtumine toimus 1.märtsil. Oli Vastlapäev ning selleks päevaks oli eelnevalt planeeritud vastlapäeva tegevused.

Vastlapäeva puhul kaasasime ka kogukonna, mis osutus õigeks otsuseks. Kuna üritusel tuli päris palju perekondi, umbes 30 inimest oli kohale tulnud. Kõik kes kogunesid kooli mäele võtsid osa liu laskmisest.

Pikad liud lastud ning peale seda kogunesime Adavere mõisahäärberi, kus siis tänasin võistlejaid ning jagasin väikseid meeneid. Meeneteks olid šokolaadimedalid ja kommid.

Seejärel tutvustasin vastlapäeva ajalugu. Ajaloo tutvustamisele järgnes meeskondade moodustamine ning algas vastlavillaku mäng.

Peale seda tegime erinevaid võistlusmänge, nõõbi vurre õppisime tegema ning päeva lõpetasime hernesuppi söömisega. Vastlapäev sai lõbus ja aktiivne.

2.3 Külaline: näiteringi juhendaja Ave Paluoja

2. märtsil toimus näiteringi töötuba. Olin kutsunud selleks päevaks noortele külla Ave Paluoja, kes tutvustas läbi erinevate loovmängude näitlemisringi.

Mina kui kõrvalt vaataja jälgisin noorte toimetamist. Natuke olin ka abiks mõnele noorele, kes jäi hätta.

Ave viis töötoa lõpus läbi ka tagasiside ringi. Noortelt jäi kõlama see, et oli põneva, lõbus ja teistsugune kui muidu näitering. Toodi välja just seda, et tavalises näiteringis antakse tekst ja tegelaskuju igale noorele mis tuleb selgeks õppida aga Ave andis noortele võimaluse ise endale mõelda tegelane, liikumine ja tekst. Mis oli noorte arvates väga põnev ja kaasahaarav. Hiljem kui Ave Paluoja sättis end ära minekule vestlesid noorte veel sellest töötoast. Noored tõid välja oma jutus ka seda, et sellist asja võiks ka edaspidi teha. Seda kuuldes arutasin Ave Paluojat ära saates temaga seda ning leppisime kokku, et kui tekib noortel kindel soov siis lepime kokku uue kohtumise ning jätkame koos toimetamist.

2.4 Ühisürituse ettevalmistused

Noortega saime kokku uuesti juba 3.märtsil, et teha ettevalmistusi reedeks.

Alustasime oma päeva sellega, et hakkasime valmistama toitu. Esimesena hakkasid noored koos VAK juhatajaga leiba ja kohupiima purukooki valmistama.

Seejärel hakkasime snäkke ette valmistama. Juhendasin noori lavašširullide ja dipikastme valmistamisel. Noored valmistasid järgmiseks päevaks ette juba ka puu- ja juurviljad ära.

Kui toidud olid valmis saanud hakkasime koos saali valmis panema. Vaatasime üle järgmise päeva päevakava ning kordasime üle kes mille eest vastutab. Arutasime veel seda, et kui jääb aega üle või tegevusi väheks, et mis siis veel tagavara plaaniks on.

2.5 II ja III kooliastme õppekohtade ühine üritus Adavere Vaba Aja Keskuses

Selle vaheaja viimane kohtumine toimus 4. märtsil, kus toimus õppekohtade ühine üritus. Päev algas sellega, et noored tegid veel viimaseid ettevalmistusi külaliste saabumiseks. Külla olid meile tulnud Põltsamaa Ühisgümnaasiumi tegusad noored.

Ürituse viisid läbi Adavere noored iseseisvalt. Mina olin neile nii õelda tausta jõuks, vajadusel said noored minult nõu või abi küsida.

Kui külalised olid saabunud tegid Adavere noored neile väikese tervituse koos päeva tutvustusega. Ning algas tegus päev mõisahäärberi giidi tuuriga. Selle järgnesid tutvumismäng “Nimi ja kangelane”, meeskondade moodustamine lipikute põhjal ja Põltsamaa valla teemaline kuldvillak. Vahepeal oli väike paus kus siis söödi erinevaid snäkke ja aeti juttu. Peale seda algas mäng kus kontrolliti, et kas kõigil on ikka nimed meeles ehk nimede kontroll. Sellele järgnesid järgmised tegevused: meeskonnamäng “Tähestikulised teadmised”, pulgamäng, ettevalmistus playbackiks ning playback show.

Tegevused said tehtud, tegime ühispildi, noored tänasid külalisi ning saatsime külalised ära. Kui külalised olid lahkunud, tegin Adavere noortele tagasiside ringi (vt Lisa 5) terve nädala kohta.

Iga noor valis endale viis tunnete kaarti. Kaardid valisid nad selle põhjal mis tunded neid valdasid selle nädala jooksul. Mõni noor võttis ka rohkem kaarte, kuna mõnel päeval valdas teda näiteks kaks tundet. Tunded olid väga erinevad noortel. Kaarte valisid noored

päris pikalt ja põhjalikult. Noored ütlesid, et enamasti valdasid neid head tunded ning kaartide valimisel tundus nagu kaarti pakis oleks palju negatiivseid tundeid. Kui kaardid said valitud siis igaühel oli aega mõtlemiseks, et miks just need tunnete kaardid said valitud. Seejärel küsisin mina kogemata kas küsimuse “Kas sa oleksid valmis oma kaardid anda oma kõrval istujale?” Kuna tegin sellise vea siis tuli vastuseks, et nad ei ole selleks valmis, kuna nad ei varem eriti oma tegevusi tagasisidestanud. Seega sain aru, et see oli minu viga ja poleks pidanud küsima, vaid kohe katsetama ja kui siis oleks selgunud, et see ei toimi oleks sammu tagasi võtnud. Aga oma vigadest tuleb õppida ning jätkasime nii nagu noortele sobis. Seega said noored oma tundeid tutvustada kõikidele teistele ja põhjendada, miks just need tunded. Kõigepealt mainisid noored, et oma tunnetest on veidi raske rääkida, kuna nad pole eriti harjunud sellega. Tunded mis noori selle nädala jooksul valdasid olid järgmised: rõõmus, uudishimulik, leplik, hooliv, piinlik, väsinud, ootusärev, lõbus, vaimustunud, abivalmis, õnnelik, tänulik, tähelepanelik, vallatu, ebakindel, rahulik, lootusrikas, innukas, rahulolev, enesekindel, igatsus ja imestunud. Tutvustuse käigus selgus, et noored jäid väga rahule nädalaga. Paljudel oli esmakordne kogemus ise midagi korraldada. Noored tõid välja selle, et võiks ka edaspidi selliseid tegevusi teha aga siis peaks alustama ettevalmistustega varem ning kindlasti tahavad nad oma tegevused ja ülesanded eelnevalt rohkem läbi harjutada, et siis on nad kindlamad ja julgemad. Ning lõpetuseks tõid noored välja selle, et ootavad väga järgmist vaheaega ning siis saavad nad oma vigu ja enesekindlust parandada. Kokkuvõtvalt võin ma öelda, et ka mina jäin selle nädalaga rahule, sest noored olid asjalikud ja tegusad terve nädala vältel. Nad said ka oma tunnete kirjeldamise ja põhjendamisega väga hästi hakkama mis siis, et nad ise veidi kartsid seda, sest nad pole harjunud sellega.

2.6 Külaline: discgolfi harrastaja Janel Palm

25.aprilliks kutsusin noortele külla discgolfi harrastaja Janel Palmi. Janel tutvustas noortele discgolfi. Ta rääkis ning näitas noortele milline peaks olema ühe algaja mängija varustus, et discgolfi mängida saaks. Samuti tutvustas ta mängu reegleid ning näitas ette, millised on õiged ketta viskamise tehnikad.

Kui reeglid selged ja tehnikat veidi harjutanud olime siis hakkasime proovima kuidas õige mäng välja peaks nägema. Võtsin ise ka kogu tegevusest osa sest mina polnud seda samuti kunagi mänginud. Olin abiks mõnele noorele kes vaja rohkem juhendamist ja julgustamist. Mängu lõppedes olid noored sellest vaimustuses ning ma rääkisin neile, et kolmapäeval ootab meid ees päris õige mäng. Noortel tekkis küsimus, et kas meie VAK ümbrusesse oleks võimalik teha väike püsirada? Janel Palm vaatas ümbrust ja ütles, et see on võimalik. Kui saime selle kinnituse, et jah saaks teha, tegime juhatajaga noortele ettepaneku koos kirjutada sügisel projekt. Noortele see mõte meeldis.

2.7 Digipädevuste täiendamine

Alustasin päeva sellega, et rääkisin noortele interneti ohutusest. Näitasin noortel internetilehekülge “Targalt internetis”, kus on palju materjali erinevate teemade kohta. Kui need said tehtud said noored oma teadmised proovile panna veebimängus “Nastix”.

Peale seda tutvustasin noortele “Actionbound” äpi, kus saab ise koostada matka nutiseadmes. Noored said ise proovida ja katsetada, kuidas see toimib ning mida seal saab teha. Canva programmis said noored ise teha selle nädala ürituste plakatid. Noored valmistasid ette reedeseks volbri ürituseks viktoriini ja nõidadele tunnistused.

Päeva lõppedes otsustasid noored, et kuna maikuus on neil tulemas 4H piirkonna laager Adaveres mida peavad nemad korraldama siis teevad nad Actionbound äpis tutvustus matk Adaverest.

2.8 Põltsamaa Kuningamäe Spordi- ja Vabaajakeskus Discgolfi pargi külastamine

Põltsamaa Kuningamäe discgolfi pargi külastus lükkus kahjuks edasi töö- ja puhkelaagrisse, kuna pool discgolfi rada on alles väga märg. Tegin noortele ettepaneku, et VAKil on olemas korvid ja kettad siis võiksime endale ise teha harjutus raja. Noortele see mõte meeldis ja tegime lühi harjutus raja valmis. Osad noored ei saanud esmaspäeval discgolfi tutvustus päeval osaleda ning selle tõttu ei teadnud nad millised on reeglid ja kuidas mängida tuleks. Üks noor oli nõus teistele tutvustama reegleid ja näitama ette

millised on õiged võtted. Seega toimus meil noorelt-noorele õppimine kõigepealt ning sellel järgnes päris mitu harjutus mängu. Päev oli õpetlik ja lõbus.

2.9 Volbri ürituse ettevalmistused ja heakorratööd

Hommik algas meil kohe tegusalt. Tegime heakorratöid ümber MTÜ AMS ja Adavere koolimaja. Kuna koolil on suur park siis sealt saime väga palju lõkke materjali reedeseks volbri üritusest. Koristasime ka muud sodi ja prahti, et ikka ise hoiaksime oma kasutatavaid territooriumeid puhtana. Kui heakorra tööd said tehtud siis tegime väikse lõuna pausi. Peale seda panime noortega koos järgmise päeva päevakava kokku ning otsisime vajaminevad vahendid välja. Noored jagasid omavahel ära kes millise ülesande ja tegevuse eest vastutab. Samuti otsisid noored internetis välja veel vaja mineva muusika.

2.10 Volbri üritus

Vaheaja viimane ühine tegevus oli volbri üritus. Päev algas sellega, et noored kes hakkasid esimese asjana takistusrada üles panema. Kui see sai valmis siis kontrollisid nad helitehnika üle. Seejärel vaadati koos veel kava täpselt üle ning jäädi kohalike noori ja ülejäänud kogukonda ootama. Esimesed saabujad olid ainult paar noort ja üks kooli töötaja. Noortel tekkis kerge hirm ja ärevus, et kell nii palju juba ja rohkem ei saabu kedagi. Aga õnneks osutus nende hirm valeks, kuna tuli veel noori ja teisi kogukonna inimesi. Rõõm oli noortel suur, kui nad kokku lugesid palju osalejaid oli. Osalejaid oli nelikümmend.

Nüüd oli õige aeg alustada oma volbri üritusega. Noored olid kavasse pannud järgmised tegevused: volbri lõkke süütamine laulu saatel, peanõia konkurss, tantsumäng "Nõia elu" muusika saatel, peanõia konkurssi osalejate tutvustus, meeskondade moodustamine ja meeskonnad said ülesandeks koostada luuletuse etteantud sõnadest, takistusraja läbimine individuaalselt, viktoriin, luudade viskamine, luuaga palli ajamine väravasse ning peanõia väljakuulutamise ning osalejate tänamine. Üritusel osalejad võtsid kõikidest tegevustest osa ning oli tegus õhtupoolik.

Kui kõik osalejad olid lahkunud koristasime lõkke platsi ära ning kogunesime noortega mõisahäärberi, et seal tagasiside ring (vt Lisa 5) teha.

Sellel korral kasutasin tagasiside ringi tarbeks “Häälestus- ja tagasiside kaarte”. Iga noor valis endale iga päeva kohta ühe kaardi, mis kõnetas teda just selle päeva kohta kõige enam. Kaartide peal oli kirjas sõna või lause algus. Kaardid valitud, said noored endale paberi ja kirjutus vahendi. Nende ülesandeks oli kasutada neid kaarte mis nad endale valisid ning nende põhjal panna kokku lühi kirjeldus või jutt möödunud nädala tegevustest. Kui see oli valmis sai iga noor enda kirjeldust või juttu tutvustada teistele. Tutvustuste käigus selgus, et nädal oli olnud põnev. Eriti toodi välja discgolfi päevasid. Põhjendati sellega, et nende jaoks oli see uus ja põnev tegevus, mida soovitakse edaspidi jätkata. Noored rääkisid ka sellest, et internetiohutuse teema oli väga oluline neile sest kunagi ei tea mis oht võib tegelikult kuskil varitseda. Toodi välja ka seda, et “Actionbound” äpi tutvustus oli põnev ning tekitas hea idee ise koostada matka. Noored rääkisid, et talgute tegemine oli hea mõtte sest muidu poleks olnud meil volbri ürituse jaoks kuskil saada lõkke materjali sest mis volber see oleks kui poleks lõket. Volbri üritusega jäid nad väga rahule sest kõik õnnestus täpselt nii nagu nad olid planeerinud. Noored tõid oma kirjeldustes ja jutukestes veel välja, et nüüd nad saavad aru miks on vajalik iga ürituse tarbeks koostada kava ja miks peab alati olema olema nii öelda variant B. Lõpetuseks ütlesid noored, et meeskonnatöö ja omavaheline läbisaamine on selliste ürituste korraldamisel väga oluline ning saadud kogemusi läheb neil tulevikus kindlasti vaja.

3. REFLEKSIOON

Reflekteerides Adavere Vaba Aja Keskuse huvitegevuse korraldamist ja juhendamist võtan aluseks noorsootöötaja tase 6 kutsestandardiga nõutud kompetentsid, millest lähtun oma tegevustes ja töös. Kui ma alustasin 2019.a. sügisele tööd MTÜ AMSis, sain üsna kiiresti aru, et noortele on ruumid olemas, kus koos käia ja aega veeta, kuid puuduvad nende ootustele vastavad tegevused. Seega sain aru, et mul on võimalus välja selgitada noorte ootused huvitegevusele. Seminaritöö käigus intervjuueerisin noori ning sain teada mis on nende ootused. Saadud tulemuste põhjal sain võimaluse koos noortega koostada 2022.a. kevad vaheaegade tegevuskavad ning need noorte juhendajana ellu viia.

Huvitegevuse korraldamisel 1) lähtun noorte ootustest, 2) kavandan koos noortega tegevusi, mis võimaldavad õppimist, 3) aitan noortel mõtestada nende tegevusi, 4) kaasan noori tegevuste planeerimisse ja elluviimisse, 5) kasutan mitmekesiseid meetodeid ja keskkondi, 6) tutvustan noortele omaalgatuse põhimõtteid ja võimalusi, 7) kogun tagasisidet noortelt ja kasutan erinevaid meetodeid, 8) kasutan digitehnoloogiat ja digitaalseid vahendeid ning teavitan ohtudest internetis. Tegevuste ja ürituste korraldamise sisendi saamiseks viin läbi noorte seas ideekorje, mille käigus kaardistame noorte ootused ja ideed. Arvestan noorte soovidega ning püüan leida nende elluviimiseks erinevaid ja mitmekesiseid võimalusi. Juhendajana olen kaasanud VAKi tegevustesse ja planeerimisse kaasanud eri vanuses noori, kellest on kujunenud ühtne meeskond. VAKil on nüüd viie liikmeline meeskond, millesse kuuluvad 11-16 aastased noored.

Huvitegevust juhtides 1) algatan ja käivitan erinevaid tegevusi, 2) annan juhised, võtan vastutuse enda ja meeskonna tegevuse eest, motiveerin, innustan ja kaasan noori ning annan tagasisidet, 3) kavandan tegevused, analüüsin olukorda ja tulemusi ning vajadusel sekkun ja teen muudatusi. Juhendajana olen saanud teada, et erinevate tegevuste rahastamiseks on võimalik saada osad toetusi Põltsamaa vallast ja ülejäänud tuleb leida läbi erinevate projektide. Nüüdseks oskan ajalisi ja materiaalseid ressursse paremini planeerida. Olen saavutanud noortega usalduslikud suhted ning nende vanematega, kaasates neid VAKi erinevatesse üritustesse koos ülejäänud kogukonnaga.

Suhtlemisel avalikkusega ja tehes koostööd 1) tutvustan VAKi tegevusi kogukonnale ning 2) teen koostööd erinevate noorsootöö valdkonna osapooltega. Suhtlemisel ja info jagamisel kasutan iga sihtgrupiga just neile sobivaid suhtluskanaleid ja meetodeid. Infovahetus toimub näiteks e-maili teel, facebooki postituste ja suhtlus võimaluste teel, telefoni teel ning näost näkku. Juhendajana pean oluliseks toimivat kommunikatsiooni noorte endi vahel, minuga suhtlemisel ja kogukonna kaasamisel. Olen võtnud endale eesmärgiks, et VAKi tegevus oleks mitmekülgne ja noorte ootustele vastav. Samuti soovin veel, et VAKis toimetavad noored lõimuksid ja kaasaksid kogukonda rohkem, mille tulemusel oleks Adavere kogukond ühtsem ja kokkuhoidvam, et veidi leevendada kogukonna eripärast tulenevaid takistusi.

Turvalise keskkonna tagamisel 1) loon noortele tingimused usalduslike suhete tekkeks ja arenemiseks, 2) korraldan oma tööd turvalises keskkonnas. Koostöös noortega koostasid 2019. aasta sügisel ühised kokkulepped, mida järgime ning vastavalt vajadusele teeme muudatusi ja täiendusi nendes. Siiani on need väga hästi toiminud. Olen viinud läbi erinevaid meeskonnamänge, et aidata noortel teineteist paremini mõista ja õppida üksteisega rohkem arvestama. Vajadusel teen seda ka edaspidi. Selle aja jooksul mil ma olen VAKis töötanud, olen saavutanud noortega head suhted ning oleme koos arenenud ja avatud uutele võimalustele.

Noortevaldkonna arendamisel 1) hoian end kursis noorteseire uuringute tulemuste ja indikaatoritega ning 2) osalen noortevaldkonda arendavate töörühmade tegevustes. Vastavalt vajadusele jagan VAKi noortele erinevaid individuaalseid ja grupi ülesandeid ning vastutusalasid. Juhendajana tean, et on oluline tutvustada ja anda noortele mitmekülgseid kogemusi ja eneseteostamise võimalusi väljaspool VAKi. Seega edaspidi proovin leida rohkem võimalusi toimetada noortega väljas pool Adavere piirkonda. Juhendajana olen saanud juurde kindlustunnet, sest näen noorte arengut ja pealehakkamist ning olen motiveeritud jätkama oma tööd noorsootöö valdkonnas.

Professionaalne enesearendamine 1) analüüsin ennast ja oma tööd, annan ja võtan vastu tagasisidet, otsin erinevaid täiendus võimalusi ning rakendan oma teadmisi ja oskuseid, 2) jälgin oma tervist ja vajadusel otsin abi. Järgmised tegevused ootavad ees juba suvel, sest noortega tegutsedes sain sisendit laagri korraldamiseks. Noorte tagasiside andis samuti

head tulemused jätkamiseks ning koos toimetamiseks uueks õppeaastaks. Pean vajalikuks omandada uusi teadmisi ja oskusi, et VAKi tegevus oleks kvaliteetsem ja kaasaegne.

VAKi noorsootöötajana olen saanud areneda nii inimesena kui ka juhendajana. Kuna olen saanud uusi kogemusi ning koostööpartnereid. Noorsootöötajana olen saanud tutvuda noorsootööga laiemalt. See on mind viinud uutele ja põnevatele jahimaadele. Mis omakorda annab koostöö võimalusi laiendada. MTÜ AMSil on üks suur väärtus VAKi noorsootöö näol, sest see pakub noorsootöö võimalust Adaveres. Loodan, et VAKi tegevus on jätkusuutlik ning kogukond teadlikum noorsootöö valdkonnast.

KOKKUVÕTE

Minu loov-praktiliseks lõputööks oli Adavere Vaba Aja Keskuse huvitegevuse korraldamine ja juhendamine. VAKi tegevused on mõeldud tervele kogukonnale, minu ülesandeks on sisustada noorte vaba aega ning anda võimalus panustada oma ideid erinevatesse tegevustesse.

Selle loov-praktilise lõputöö eesmärgiks oli, pakkuda noortele võimalus omaalgatuseks -ja osaluseks kevadiste koolivaheaegade sisustamiseks erinevate sündmustega. Eesmärgi täitmisel lähtusin oma seminaritöö intervjuu tulemustest, mille põhjal aitasin noortel kavad koostada ja vajadusel läbi viia.

Lõputööle seatud eesmärk sai saavutatud. Tööst on leitav: 1) erinevate Vaba Aja Keskuste tutvustused ehk kellele ja millisel eesmärgil tegutsetakse, 2) on antud ülevaade Adavere Vaba Aja Keskuse taustast, mis on koostatud MTÜ AMSi kodulehekülje ja intervjuudest põhjal, 3) on koostatud II poolaasta koolivaheaegade tegevuste kavad, mis on eraldi lahti kirjutatud iga päev eraldi ning võtab kokku tagasiside ringide tulemustega. Eesmärgi täitmine mitmekesisistas MTÜ AMSi ja VAKi noorte osaluse tegevust ning kaasas rohkem ka kogukonda noorte tegemistesse.

Minu arvates osutus loov-praktiline lõputöö Adavere VAKile kasulikuks, sest intervjuude tulemuste põhjal selgus, et noori tuleks rohkem kaasata ning anda võimalus ise tegemiseks. Intervjuudest selgus veel, et kõikidest traditsioonidest ei ole võimalik kinni hoida kogukonna erisuse pärast. Noorte endi koostatud kavad ja selle läbiviimine andis noortele uued kogemused edaspidiseks VAKis toimetamisel. Noorte poolne kogukonna kaasamine erinevatesse tegevustesse ja üritustesse annab parema aluspinna edaspidiseks omavaheliseks koostööks. Toimus erinevate valdkondade inimeste kaasamine koostöövõrgustikku suurendamisel, mille tulemusena jätkub edaspidine koostöö noorte soovil. Juhendajana olen pädevam kasutades uusi kogemusi, oskusi ja teadmisi, mille tulemusena on VAKi tegevused mitmekesisemad. Tegevused ja üritused on jätkusuutlikud ning vajalikud Adavere noortele, sest see annab võimaluse noortele eneseteostuseks sobivas keskkonnas.

Loov-praktiline lõputöö loob võimaluse olla arvestatav osa Põltsamaa valla noorsootöös, annab ülevaate meie tegevustest kogukonnale ja koostööpartneritele, pakub mitmekülgseid võimalusi Adavere noortele ning saame kaasata oma tegevustesse teisi noorsootööga seotud inimesi.

Minu arvates on lõputöö vajalik Adavere MTÜ AMSi ja VAKi juhatajale ning Põltsamaa valla erinevatele noorsootöö valdkonna inimestele, kuna annab ülevaate noorsootöö korraldamisest ja juhendamisest Adaveres. Lisaks tekitab lõputöö tegevused noortes ja nende lapsevanemates usaldust, kuna nad nägid ja said ise kogeda millega VAKis tegeletakse.

KASUTATUD KIRJANDUS

Aseri Vabaajakeskuse põhimäärus. RT IV, 05.12.2018, 23.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/405122018023>, (09.05.2022)

EKI. 2018. Eesti keele õigekeelsussõnaraamat, *sub* juhendama.

<https://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=juhendama&F=M>, (28.04.2022)

EKI. 2018. Eesti keele õigekeelsussõnaraamat, *sub* korraldama.

<http://eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=korraldama&F=M>, (28.04.2022)

EKI. 2018. Eesti keele õigekeelsussõnaraamat, *sub* mitteformaalne.

<https://www.eki.ee/dict/haridus/index.cgi?Q=mitteformaalne&F=M&C06=et> ,
(10.05.2022)

ENTK. 2020. KOVi roll noorsootöös. <https://entk.ee/noorsootoo/kovi-roll-noorsootoos/>

(12.05.2022)

ENTK. 2021. Noorsootöö. <https://entk.ee/noorsootoo/noorsootoo/#> (12.05.2022)

ENTK. Noorsootöö õpik, lk 167, 178.

https://entk.ee/nak-veeb/wp-content/uploads/2016/08/Noorsootoo_opik_veebi-4.pdf
(12.05.2022)

ENTK. 2020. Statistiline hetkeolukord.

<https://entk.ee/noortepoliitika/statistiline-hetkeolukord/> (28.04.2022)

Juhendmaterjal huvihariduse ja huvitegevuse kavade koostamiseks kohalikele omavalitsustele. 2020.

<https://entk.ee/wp-content/uploads/2021/01/Juhendmaterjal-HHHT-2020.pdf.pdf>

(28.04.2022)

Kilingi-Nõmme Vabaajakeskuse koduleht. <http://www.kivake.ee/> (09.05.2022)

Kutsestandard noorsootöötaja tase 6. 2017. Sihtasutus Kutsekoda.

<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10667806> (21.04.2022)

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuse koduleht. <https://luunjakultuur.ee/> (09.05.2022)

Noortekeskuste hea tava. 2018. Abimaterjal noortekeskuste asutamisel, arendamisel, toetamisel ja koostöösse kaasamisel.

https://ank.ee/wp-content/uploads/2018/09/Noortekeskuste_Hea_Tava_2018.pdf?fbclid=IwAR34BQNdbMhv5I7P361r8WIIH-wtyNtDI18m8OAjiBZkMtQLt9UmekXFcEtQ

(15.05.2022)

Nõmme Vaba Aja Keskuse koduleht. <https://www.nomme.ee/> (09.05.2022)

Mattis, K. 2021. Noorte ootused Vaba Aja Keskuse tegevusele ühe põhikooli näitel, [seminaritöö], Kultuurhariduse osakond, kogukonnahariduse ja huvitegevuse õppekava: Tartu Ülikool Viljandi Kultuuriakadeemia.

Minuomavalitsus. 2020. Põltsamaa vald.

<https://minuomavalitsus.fin.ee/et/kov/poltsamaa-vald>, (15.05.200)

MTÜ Adavere Mõisa Seltsi koduleht.

<http://adaveremoisaselts.onepagefree.com/index.php?id=1473&onepagefree=7a39e8b5d4ffdbcd9b303ee06871b2> (17.01.2022)

Pirita Vaba Aja Keskuse koduleht. <https://www.piritavak.ee/meist/> (09.05.2022)

Pärnu OKOK Vaba Aja Keskuse koduleht.

https://okok.ee/?gclid=CjwKCAjwiuuRBhBvEiwAFXKaNAj3C2sogWaGMgAV5uJJyOAf2kA6_tGXHj9EJ3Uk0ogcDD19zGrRChoC0n8QAvD_BwE (09.05.2022)

Pärnu noorte Vabaajakeskus koduleht. <https://vabaajakeskus.ee/> (09.05.2022)

LISAD

Lisa 1. Intervjuu küsimused

Sissejuhatus intervjuusse

Minu nimi on Kätlin Mattis. Õpin TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias kogukonnahariduse ja huvitegevuse erialal.

Järgnev intervjuu on mõeldud loomaks teoreetilist tausta minu lõputööle. Vastuseid kasutatakse loov-praktilise lõputöö koostamisel. Teie osalemine uuringus on oluline kogukonnaga töötamisel, andes oma teadmised edasi järgnevatele põlvedele. Dokumenteerin teie suulised teadmised kirjalikult, ning edaspidi saavad neid kasutada teised huvilised. Nendega on võimalik hiljem tutvuda TÜ digiarhiivis.

Kas te lubate oma nime avaldada töös või soovite konfidentsiaalsust?

Soojendusküsimused:

Millal loodi MTÜ Adavere Mõisa Seltst?

Kes olid loomise osalised?

I: Uurimisküsimus: ***Kellele ja miks on MTÜ Adavere Mõisa Selts loodud?***

1.1 Mis rolli kandis Vaba Aja Keskus algusaastatel ja millist nüüd?

1.1.2 Mis on muutunud, mis on sama? Millised on traditsioonilised üritused?

1.1.3 Kuidas toimus MTÜ Adavere Mõisa Seltsi ja Vaba Aja Keskuse ühinemine? Kes on töötanud MTÜ Adavere Mõisa Seltsis ja Vaba Aja Keskuses ja mis on nende kohustused olnud?

1.2 Millist eesmärki täitis MTÜ Adavere Mõisa Selts alguses ja milline on praegune eesmärk?

1.3 Milline oli Vaba Aja Keskuse sihtrühm? Kui palju külastavad noored Vaba Aja Keskust?

1.3.1 Milline sihtrühm külastab kõige enam Vaba Aja Keskust?

1.4 Millisele sihtrühmale on kõige enam üritusi suunatud?

II. Uurimisküsimus: *Milline on kohalike noorte panus Vaba Aja Keskuses?*

2.1 Kuidas hindate noorte panust Vaba Aja Keskuse töös?

2.1.1 Millised on olnud noorte põnevamad/paremad üritused /ettevõtmised VA keskkuses?

2.2 Mis on suurimad probleemid olnud noortega seoses?

2.2.1 Kuidas neid olete lahendanud?

2.3 Mida teie näete, et praegu on kitsaskohad noortega töötamisel?

2.3.1 Kuidas neid saaks ideaalis lahendada?

2.4 Kuidas olete kaasanud noori Vaba Aja Keskuse tegevustesse?

2.4.1 Millised on noorte endi ettepanekud?

2.4.2 Milline on Teie arvamus noorte ootustele osaleda VAK-i tegevustes?

Intervjuu lõpetamine

1. Millised on teie arvates praegused suurimad kordaminekud MTÜ Adavere Mõisa Seltsil ja Vaba Aja Keskusel?

2. Mida tasub Teie arvates edaspidi rohkem rakendada?

Tänan, et olite nõus minu küsimustele vastama. Need on suureks abiks minu loov-praktilise lõputöö teema uurimisel.

Hei, tegusad Põltsamaa ja
Lustivere noored!

Ootame teid külla
04.märtsil 2022, kell 14.00
Adavere Mõisahäärberis,
et teiega tuttavaks saada ja koos
mõnusasti aega veeta.

Teid ootavad tegusad
Adavere noored

Vastlapäev Adaveres

Teisipäeval 1.märtsil 2022,
kell 12.00

Võta kelk kaasa ja koguneme
kooli mäel!

Pärast kelgutamist koguneme
mõisahäärberisse, kus:

- räägime vastlapäevast
- teeme vurri
- toimuvad võistlused
- vastlavillak
- supi söömine
- ...

Lisa 4. Plakat

Lisa 5. Tagasiside ringide kirjeldused

1. 04.03 tunnetekaartidega tagasiside ring (30 - 45 minutit)

Kirjeldus:

Iga noor valib endale 5 sobivat tunnetekaarti, mis teda kõnetavad. Ehk üks tunne ühe päeva kohta, mis teda kõige rohkem sel päeval valdas. Kaardid valitud siis noored saavad 5 minutit aega, et kaardid üle vaadata ning mõelda miks just need kaardid osutusid valituks. Seejärel annab noor enda kaardid paremal pool istuval noorele edasi. Noor saab 5 minutit aega, et tutvuda ja mõelda miks valis eelmine noor just need kaardid. Samuti peab ta mõtlema kuidas käitus ja tegutses see noor eelnevatel päevadel tegevustes. Seejärel hakkavad noored ükshaaval tutvustama teistele eelmise noore kaarte miks ta arvab, et need kaardid osutusid valituks, millest need talle räägivad ja kas need lähevad tema käitumise ja tegutsemisega kokku. Kui kaardid tutvustatud saab see noor sõna, kes need kaardid valis ning saab täiendada või täpsustada teise noore öeldut, et kas need ühtivad või mitte.

2. 29.04 tagasiside ring häälestus- ja tagasiside kaartidega (30 - 45 minutit)

Kirjeldus:

Iga noor valib endale 5 kaarti soovi korral võib ka rohkem valida. Seejärel saavad noored endale ühe paberi ja kirjutusvahendi. Noorte ülesandeks on koostada valitud kaartide ning iga eelneva päeva kogemuste ja tunnete põhjal väike jutuke. Kuidas ta end tundis nendel päevadel, mis meeldis, mis mitte, mida oleks võinud teisiti teha ja kas edaspidi võiks veel selliseid vaheaegasid planeerida? Selle kirjutamiseks on aega 15 minutit. Kui see on tehtud siis iga noor tutvustab oma valitud kaarte ning kannab enda jutukese teistele ette.

DISCGOLFI TUTVUSTUS

**25.APRILLIL,
KELL 12.00**

VABA AJA KESKUSES

KÜLLA TULEB DISCGOLFI HARRASTAJA
JANEL PALM

- DISCGOLFI TUTVUSTUS
- PROOVIME ISE MÄNGIDA

NB! TEGEVUS TOIMUB ÕUES!

Lisa 10. Noorte koostatud kevad vaheaegade ürituste kavad

4. märtsi ürituse kava

1. Sissejuhatus (Kirke)
2. Giidi tuur (Kirke ja Liisa)
3. Tutvumismäng nimi ja kangelane (Maia ja Laura)
4. Meeskondade moodustamine ja kuldvillak (Maia ja Laura)
5. Nimemäng tekiga (Kerli)
6. Paus 15-20 minutit
7. Mäng tähestkuline teadmine (Kirke ja Liisa)
8. Pulgamäng (Kerli)
9. Palus 10-15 minutit
10. Playback (Liisa)
11. Jutuaamine
12. Täname külalisi (kõik korraldajad)

29.aprilli ürituse kava

1. Lõkke süütamine (Tulelaul) (Kerli)

Kerli tervitus:

Tere tulemast Adavere nõidade mäele! Meil on suur rõõm, et võtsite meie kutse vastu. Täna tähistame volbripäeva lõkke süütamise, tantsimise, peanõia valimise ja erinevate mängudega. Ma palun kõikidel koguneda ümber lõkke, et saaksime üheskoos tantsida ja laulda lõkke põlema.

2. Koostada nimekiri, kes soovivad osaleda nõia valimistel (Liisa)
3. Tantsu mäng muusikaga (ajaleht või midagi muud) (Kirke)
4. Pea Nõidade kandidaatide tutvustus (Liisa)
5. Luuletuse koostamine ja teistele esitamine (Kerli)
6. Takistusrada (Kirke)
7. Viktoriin (Koos)
8. Luudade viskamine (Kerli)
9. Vägi Luua võistlus (Kirke)
10. Luuaga palli löömine väravasse (Liisa)
11. Täname, tunnistuste üleandmine ja pea nõia väljakuulutamine.

Lisa 10. Volbri viktoriin

Volbri viktoriin

1. Kuidas on saksa keeles volbriöö?

- A. Walpurgisnacht
- B. Walpurgis Night
- C. Walpurgijos Naktis

2. Mis on aegade algusest saati populaarne volbriöö laul?

- A. Nõia laul
- B. Väikese nõia laul
- C. Nõia elu

3. Mis aastast alates tähistatakse volbriööd?

- A. 1970
- B. 1980
- C. 1960

4. Volbriöö on eesti...

- A. riiklik lipu püha
- B. rahvakalendri tähtpäev
- C. kevadpüha

5. Kuidas tähistatakse volbriööd?

- A. Lõkete süütamise ja tantsudega
- B. Laulmise ja söömisega
- C. Lõkete süütamise ja söömisega

6. Mis kuupäeval tähistatakse volbripäeva?

- A. 29.aprill
- B. 30.aprill
- C. 1.mai

7. Mida tähistab volbripäeva saabumine?

- A. Põllutööde algust
- B. Suve saabumist
- C. Kevade lõpliku võite talve üle ja kaunviljade külvamist

8. Harzi mäestiku kõrgeim mägi on 1142m, mis on selle mäe nimi?

- A. Blocksbergi mägi
- B. Maagiamägi
- C. Soolaahelik

9. Kui volbriööl sajab vihma siis midagi arvati, et nõiad sellel ajal teevad?

- A. Noored nõiad süütavad lõkkeid
- B. Vanad ja noored nõiad löövad tantsu
- C. Vanad nõiad vihtlevad saunas

10. Millisele Eesti mäele kogunevad nõiad volbriööl?

- A. Suurele Munamäele
- B. Loksperi mäele
- C. Adavere kooli mäele

Lisa 11. Pildid üritustest

Foto nr. 1: II ja III kooliastme ürituse külalised ja Adavere noored (Foto Kätlin Mattis)

Foto nr. 2: Volbri ürituse osalised (Foto Kätlin Mattis)

SUMMARY

“Organizing and Supervising the Hobbies of Adavere Leisure Center”

My creative-practical thesis was organizing and supervising the hobbies of Adavere Leisure Center. VAK's activities are intended for the whole community, my task is to provide young people's free time and give them the opportunity to contribute their ideas to various activities.

The aim of this creative-practical thesis was to offer young people the opportunity to take the initiative and participate in various events during the school spring break. In fulfilling this goal, I originated from the results of my seminar interview, on the basis of which I helped the young people to draw up plans and, if necessary, carry them out.

The goal set for the thesis was achieved. Following can be found in the work: 1) introductions of various Leisure Centers, ie to whom and for what purpose they operate, 2) an overview of the background of Adavere Leisure Center is given, compiled on the website of MTÜ AMS and interviews are used as data collection methods, 3) the second half year school break plans are compiled and written separately on a daily basis and summarize the results of the feedback rounds. Fulfillment of the goal diversified the youth participation of MTÜ AMS and VAK and involved the community more in the activities of young people.

In my opinion, the creative-practical thesis turned out to be useful for Adavere VAK, because the results of the interviews revealed that young people should be more involved and given the opportunity to do things themselves. The interviews also revealed that not all traditions can be maintained due to the diversity of the community. The plans prepared by the young people themselves and their implementation gave the young people new experiences for further doing in the VAK. Involving the community in the various activities and events by young people provides a better basis for future co-operation. The involvement of people from different fields in the co-operation network took place, as a result of which further co-operation will continue at the request of young people. As a supervisor, I am more competent in using new experiences, skills and knowledge, as a result of which the activities of VAK are more diverse. Activities and events are

sustainable and necessary for the young people of Adavere, as it provides an opportunity for young people to become self-fulfilling.

The creative-practical thesis creates an opportunity to be a significant part of the youth work of Põltsamaa municipality, gives an overview of our activities to the community and partners, offers diverse opportunities for young people in Adavere and we can involve other people related in youth work.

Lihtlitsents

Mina, Kätlin Mattis,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Adavere Vaba Aja Keskuse huvitegevuse korraldamine ja juhendamine.”, mille juhendaja on Agda Grahv, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kätlin Mattis

17.05.2022